

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit blad verschijnt elke Woensdag en Zaterdag
Abonnementsprijs voor het gebiedsdeel
fl. 2.— per kwartaal bij vooruitbetaling.

Redactie: St. Elisabeth's Gasthuis Tel. 292
Administratie: St. Thomas-college Tel. 550
Uitgever: W. J. A. Donders.
Drukkerij van het Vicariaat.

Voor het Buitenland fl. 10.— per jaar
Afzonderlijke nummers fl. 0,10

De Historische Zending van Zuid Amerika

Wij, en de Europese Katholieken evenzeer, zijn dikwijls geneigd het Katholicisme der Zuid Amerikaanse Staten met een gevoel van geringachting te beoordelen. En we willen niet ontkennen, dat er redenen toe waren en zijn.

In de laatste twee decennia echter maakt zich onder de Latijns-Amerikaanse volkeren een nieuwe richting los. Getuige de Noord-Amerikaanse Sociale Missie die momenteel in Caracas verblijft voor het geven van adviezen op sociaal-economisch gebied in de meest uitgebreide zin des woords.

Maar ook heeft zich onder de leidende Latijns-Amerikaanse volkeren 'n kerkelijke vernieuwingsbeweging baan gebroken waarvan de eerste vruchten allerwegen zichtbaar geworden zijn: het versterken der Christelijke jeugdbeweging, uitbouw der sociale actie, in het bijzonder onder de arbeidersjeugd, toenemende betekenis der Katholieke studenten- en academieverenigingen, vooruitgang van het Katholieke apostolaat en der liturgische vernieuwing, begin van een zelfstandige Katholieke pers en — hetgeen wellicht bijzonder karakteristiek is — de inzetten in inheemse Missiebeweging, zodat deze landen, die tot voor kort zelf nog Missiegebieden waren en gedeeltelijk nog zijn, in de toekomstige tijd wellicht tot de missionerende volkeren zullen behoren. In het kort gezegd: wij vinden daar niet slechts een opleving van verdorpe religieusiteit, maar ook een sterke aantrekkingskracht naar een eigen, van de Spaans-Portuguese moederlanden onafhankelijke Christelijke cultuur, tot een zelfbewuste Christelijke zending in de tegenwoordige woelige tijd. Het loont daarom de moeite ook eens een tegenwoordig dezer zendingsgedachte te horen, reden waarom wij een deel ener verhandeling hieronder weergeven welke dr. Afranio Coutinho in het voornaamste Katholieke maandblad van Zuid-Amerika „A Ordem” (De Orde) gepubliceerd heeft.

Vele mensen, aldus vangt genoemde auteur aan, vertegenwoordigen bij ons de eis: wij moeten, om een eigen Latijns-Amerikaanse cultuur te scheppen, de Amerikaanse gedachten tegenover de Avondlandse gedachte plaatsen, dat is: wij moeten de idee van het „Continent” tegenover de idee van de „Occident” op de voorgrond schuiven, teneinde zo een volkomen Amerikaanse culturele autarkie te bereiken. Deze beschouwing komt voort uit de me-

ning, dat de Europese cultuur tegenwoordig de zwaarste crisis doormaakt. Van ons Katholiek standpunt uit moet daartegen gezegd worden dat deze mening, trots haar juiste kern, op een dwalende historische opvatting berust. Zeer zeker, de Europese cultuur doorleefde heden een der gevaarlijkste hoofdstukken harer geschiedenis. Hare fundamenteen worden door de machten der vernietiging bedreigd. Drie oorzaken veroorzaken de Europese crisis: de verbreking der Avondlandse eenheid door de reformatie, de versterking der economische en maatschappelijke orde door de excessen van het kapitalisme en als gevolg van beide verschijnselen de opkomst van het communisme, respectievelijk een zuiver aards messianisme. Wat maakt de geest van het Westen uit? Er bestaan hierover geen uiteenlopende meningen: de geest van het Avondland is de Christelijke geest. Het Christendom heeft de Westelijke cultuur gevormd. Alleen aan het ware Christendom: het Katholicisme, heeft het Westen zijn opkomst en beschaving, zijn cultuur te danken. De Avondlandse mens is de Christelijke mens! De idee der Christelijke persoonlijkheid behoort tot de fundamenteen van 't Avondlandse cultuurgedachte. De ontzuiling jegens haar wezenlijke zending heeft de Avondlandse wereld vier eeuwen lang steeds weer in onrust, angst, vertwijfeling en catastrophes gestort.

Drie grote Cultuurgebieden.

In zijn verdere verhandeling vertegenwoordigt de schrijver de opvatting: er bestaan tegenwoordig drie grote cultuursferen: de wereld van de Islam, de wereld van het Oosten, welke evenals Europa vol onrust en beroering is, en de landen behorende tot het Christelijk-Avondlandse cultuurgebied. In ieder dezer grote cultuurgebieden zal de religie ten laatste de beslissende kracht zijn. Van haar hangen opgang of ondergang af. In dit wereldwijde omvormingsproces hebben volgens den schrijver de Katholieke volkeren van Zuid-Amerika een enige en bijzondere taak te vervullen: het universele gedachtegoed van het Avondland te bewaren en tegelijk een brug te zijn tot de culturen van het Oosten.

Wij hebben — aldus dr. Coutinho — de idee van de Christelijke persoonlijkheid als kerngedachte der Avondlandse culturen en zending erkend. Amerika heeft door de kolonisatie beiden: de cultuur en de zending, als erf-

goed mede verkregen. De Noordelijke helft van ons werelddeel ontving het Christendom weliswaar in een sectarische vorm, welke de uitbreiding van het kapitalisme bijzonder gunstig was. De cultuur van Noord-Amerika verviel daardoor in dezelfde euvels als de burgerlijke cultuur van het Europa van de nieuwe tijd. Bij de Latijns-Amerikaanse volkeren echter groeide het Christelijke zaad tot een organisch-humanistische cultuur, welke een onverwoestbaar fundament van hun bestaan geworden is. Latijns Amerika leeft uit dezelfde Christelijke geest als het Avondland. Oude mensen van deze landen, of zij nu in het gebergte of op de onmetelijke vlakten wonen, of in de oerwouden van het Amazonegebied, hoe verscheiden zij ook naar volksaard, karakter en plaatselijke gewoonten zijn mogen, hebben hun geestelijke oorsprong als directe nakomelingen van het Iberische schiereiland daaraan te danken: zij zijn wezenlijk door het ware Christendom gevormd. Wij kunnen aan deze geestelijke afstamming niet meer ontkomen. Zij is ons als een onuitwisbaar merkteken in de ziel gedrukt. Wij hebben dezelfde burgerlijke en sociale wetboeken, dezelfde gebruiken en grondregels, dezelfde zielen. Hoe zouden wij derhalve de levende band kunnen doorsnijden, welke soms met de oorsprong van ons leven, met de wortel van ons geestelijk bezit verbindt? Hoe kunnen wij het „Continent” tegenover het „Occident” plaatsen, dat toch zijn ziel uitmaakt? Hoe zouden wij Amerika in een geweldige culturele autarkie kunnen omvormen en onze nationale eigenschappen tot schade voor het Christelijk universalisme op overspannen wijze betonen? Dit Christelijk universalisme alleen en uitsluitend te vinden in het Katholicisme, is in de grond verschillend van het internationalisme: het eerstgenoemde te waard te worden aangestreefd, terwijl het laatstgenoemde moet worden afgewezen, omdat het kunstmatig, tegennatuurlijk is en de rechtmatige onderscheidingen wil opheffen. De geest van het Westen terugwijzen betekent, Amerika in onvruchtbare vereenzaming voeren, want het Westen betekent voor ons geestelijke rijkdom en de geest heeft aandeel aan het universele, aan het menselijke. Avondland is universaliteit, is gezond evenwicht tussen bijzondere bekwamen en prestaties der afzonderlijke volken en de aan allen gemeenschappelijke Christelijke cultuur.

Verbreiding van de Christelijke geest.

Wij kunnen de wereld niet redden.

GRUIZE HAREN.

Om ze te verven, bereid in Uw eigen huis deze gemakkelijke en goedkope verf: ½ liter water, een lepel glycerine en een doosje Compuesto de Barbo. Als U verlangt kunt U drie lepels Bay Rum of Eau de Cologne bijvoegen.

Gebruik deze verf volgens de instructies in het doosje Compuesto de Barbo. Al deze benodigdheden zijn zeer goedkoop in welke apotheek dan ook. Voor grijze haren, Barbo.

indien wij de verscheidenheden der afzonderlijke volkeren en cultuurgebieden overdrijven en de culturele autarkie tot wet voor de toekomst verheffen. Wij moeten veeleer trachten de geest der gemeenschap te versterken, welke in het Christendom levend is: die geest namelijk die de bijzonderheden in hare eigen waarde ten volle bestaan laat, zich echter tegelijkertijd louter en tot universaliteit verheft, waardoor deze tot cultuurgedachte voor de mensheid werd. Slechts zo kan de Avondlandse mens voor het neerstorten in de afgrond bewaard worden. De weder vernieuwing van de Avondlandse geest hetgeen heden in de Oude Wereld hoogst moeilijk schijnt te zijn, kan en moet in de Nieuwe Wereld verwezenlijkt worden. Met of zonder Europa — Amerika heeft heden de plicht de verbreiding van de Christelijke geest in de wereld te bevorderen en de zending van het Avondland voort te zetten. De volkeren van Latijns Amerika moeten bereid zijn, 't erfgoed der Avondlandse cultuur op te nemen, zoals voor bijkans tweeduizend jaren Europa het van de antieke wereld heeft overgenomen, waar het thans reeds zover met het steeds meer in vervallend gerakende Europa is gekomen dat het zijne zending nauwelijks meer kan voortzetten.

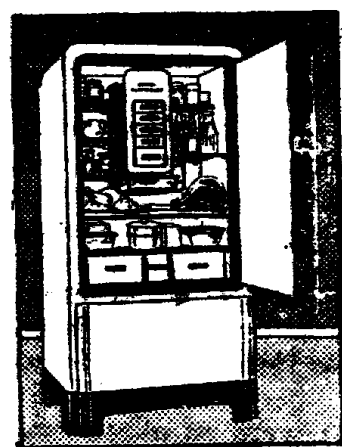
Ziedaar in het kort een globaal overzicht van de gedachten, welke dr. Coutinho heeft ontwikkeld en uitgewerkt in zijn uitvoerig artikel. Ook deze geleerde onderkent de rampzalige gevolgen welke voor Europa ontstonden uit de hervorming en die zich vooral thans zo hevig doen gevoelen. Hetgeen daar nu ruim vier eeuwen geleden is geschied, is door ieder onbevooroordeeld mens van thans wel zeer duidelijk een ramp te beschouwen. Een slechte boom kan nu eenmaal geen goede vruchten voortbrengen, zoals Christus zeer juist heeft gezegd. De opstand van Luther en de andere hervormers is oorzaak geweest van de ellende waarin Europa nadien is gedom-

ONDERZOEK de Servel Electrolux

ze werkt met kerosine.

Schat de automatische moderne koeler op zijn waarde. Bewaart de spijsen meerdere dagen goed. Produceert een hoeveelheid ijsblokjes... dessert-ijs. Spaart geld en tijd. Geen dagelijkse aandacht nodig. Heeft geen onderdelen die verslijten.

Palais Royal.

HEERENSTRAAT 23. PUNDA.

peld. Dit is zo klaar dat het geen nadere uiteenzetting behoeft. Men heeft slechts de ogen open te doen om zulks te zien! Vanaf die tijd heeft de Europese cultuur zich voortdurend in dalende lijn bewogen en nam het ongehoof gestadig toe, met als gevolg geldzucht, eerezucht, liberalisme, egoïsme,

socialisme, anarchisme, communisme, enz. Nu heeft Europa dan die zo hooggeroemde „gewetensvrijheid” en het is er niet gelukkiger mee geworden! Van gewetensvrijheid tot gewetenloosheid is slechts één stap. Het is wel een triest beeld dat Europa tegenwoordig biedt.

ALGEMEEN POLITIEK OVERZICHT

De Europese toestand is er momenteel een, welke geheel beheerst wordt door het motto „Si vis pacem, para bellum”. Wanneer ge de vrede wilt, bereid u dan voor op oorlog.

De pogingen van Engeland om Rusland op te nemen in het anti-agressie pact zijn misschien nog wel niet officieel, maar officieus toch wel mislukt. De onderhandelingen zijn momenteel geschorst, maar aldus de berichten, dit wil nog niet zeggen dat ze niet hervat zullen worden.

Engeland zal aan zijn vertegenwoordiger in Moskou nieuwe instructies geven.

Hoewel van de onderhandelingen niet veel bekend is, is de prijs welke Rusland voor zijn medewerking bijklaar vraagt, onbetaalbaar. Een Amerikaans blad Time schreef, dat Molotov zelfs eisen zou hebben gesteld als herstel van een regering Blum in Frankrijk en een aftreden van Chamberlain. Zelfs zou Rusland laten voelen dat het in het verdrag van München niet is erkend en dit dan ook niet erkennen wil.

Nu zou men misschien kunnen zeggen dat Engeland dan maar zonder Rusland zijn non-agressiepolitiek moet gaan voeren. Maar volgens hetzelfde blad Time; zouden alle non-agressieverdragen met Polen, Roumenie, Turkije enz., steunen op de deelname van Rusland, en dus met de weigering van Rusland, zou Chamberlain's hele non-agressiepolitiek als een kaartenhuis in mekaar vallen.

Uit de toon welke Duitsland, speciaal de propaganda-minister Goebbels in de laatste weken aanslaat, is ook te besluiten, dat men daar heel goed op de hoogte is van het echee wat Chamberlain in deze geleden heeft. De eis om Danzig en Koloniën is weer veel luider geworden en er liepen Zaterdag en Zondag geruchten zelfs van Duitse troepenverplaatsingen en versterkingen.

Verder is in Danzig Herr Himmler gearriveerd, vermoedelijk met het oog op de oprichting van Nationaal-Socialistische vrijwilligers, in de geest zoals indertijd in Sudetenland waren opgericht, voor dit in Duitse handen overging. Uit de S.S. en de S.A. en de Hitlerjugend zijn deze thans gerecruiteerd en worden deze vrijwilligers voor enkele maanden weggestuurd naar... ja, hun eigen ouders weten zelfs niet waarheen, om getraind te worden, waarna ze dan in 16 verschillende kazernes in Danzig zullen worden ondergebracht om vandaar de automatische Anschluss te bewerken van Danzig bij Duitsland.

Op de uitdagende rede van Goeb-

ells heeft Chamberlain deze dagen geantwoord in een rede te Cardiff, met te zeggen, dat Engeland een superieure luchtmacht heeft en de machtigste vloot van de wereld.

Dat Engeland verder niet zal toelaten, dat welk land ook zal willen overheersen: en wanneer Duitsland zijn onrechtvaardige beschuldigingen zal willen intrekken, dat Engeland dan bereid is zijn medewerking te verlenen tot verbetering van handel en industrie.

Chamberlain's rede was echter niet alleen gericht tegen Duitsland, maar ook tegen Japan, wat nog steeds in het verre Oosten, in zijn oorlog met China de rechten der grote mogendheden negeert.

En Japan heeft zelfs op deze rede van Chamberlain al gereageerd met een bedreiging, ook de Britse concessies in China zich te zullen toe-eigenen.

Wanneer dit gebeurt zal het er zeker nog meer gaan spannen. Maar... Rusland blijft voor Japan een groot gevaar in het Oosten. Dit land heeft met China een handelsvereenkomst gesloten, maar bovendien hebben in Mandsjoerie ernstige conflicten plaats gehad. Men spreekt zelfs dat er aan Japanse zijde 400 man gesneuveld zijn en 59 vliegtuigen verloren: terwijl de Russen 23 vliegtuigen verloren en 40 doden en 70 gewonden, en latere berichten melden nog van nieuwe aanvallen van Russische vliegtuigen op Japanse vliegvelden.

Toch heeft Chamberlain eergisteren in de Kamer verklaard, dat hij verwacht dat in de kwestie Tientsien een bevredigende oplossing zal komen. Verder zit Engeland nog met de kwestie Swatow. Japan wil slechts toestaan dat daar één schip per week de haven binnenkomt, terwijl de Engelse admiraliteit in Shanghai, daar onbeperkt vaart wil hebben. Zo zijn 't moeilijkheden hier en moeilijkheden daar. Want ook in Engeland zelf heeft men te Londen in de laatste dagen weer ernstig te lijden gehad van bomaanslagen van aanhangers van het onwettige Ierse republikeinse leger; dat zelfs in het graafschap Cork in Ierland handgemeen is geworden met politie en militairen.

En door al deze moeilijkheden moet Neville Chamberlain het Engelse schip van Staat sturen, een taak in de huidige omstandigheden zo moeilijk, als zelden een Engelse Minister heeft gehad. Maar daarover misschien wel eens een volgende keer meer.

De mens moet onderworpen zijn aan Gods wil: het lagere in den mens moet zich onderwerpen aan het hogere.

Doe het voor Uw kinderen.

Ontbijt met TODDY gedurende twee weken. Keer dan terug tot Uw vroegere gewoonte en beslis volgens Uw eigen ondervinding welk het beste ontbijt was. Denk daarna aan Uw kinderen, die in hun volle groei zijn, en die een ontbijt nodig hebben dat voldoende is voor vijf morgen-uren, dat hun beenderen, weefsels en spieren versterkt, en waardoor deze tere schepseltjes meer energie krijgen.

Slechts 25 cts.
per tas,
maar is meer waard.

Wat Toddy bevat en doet.

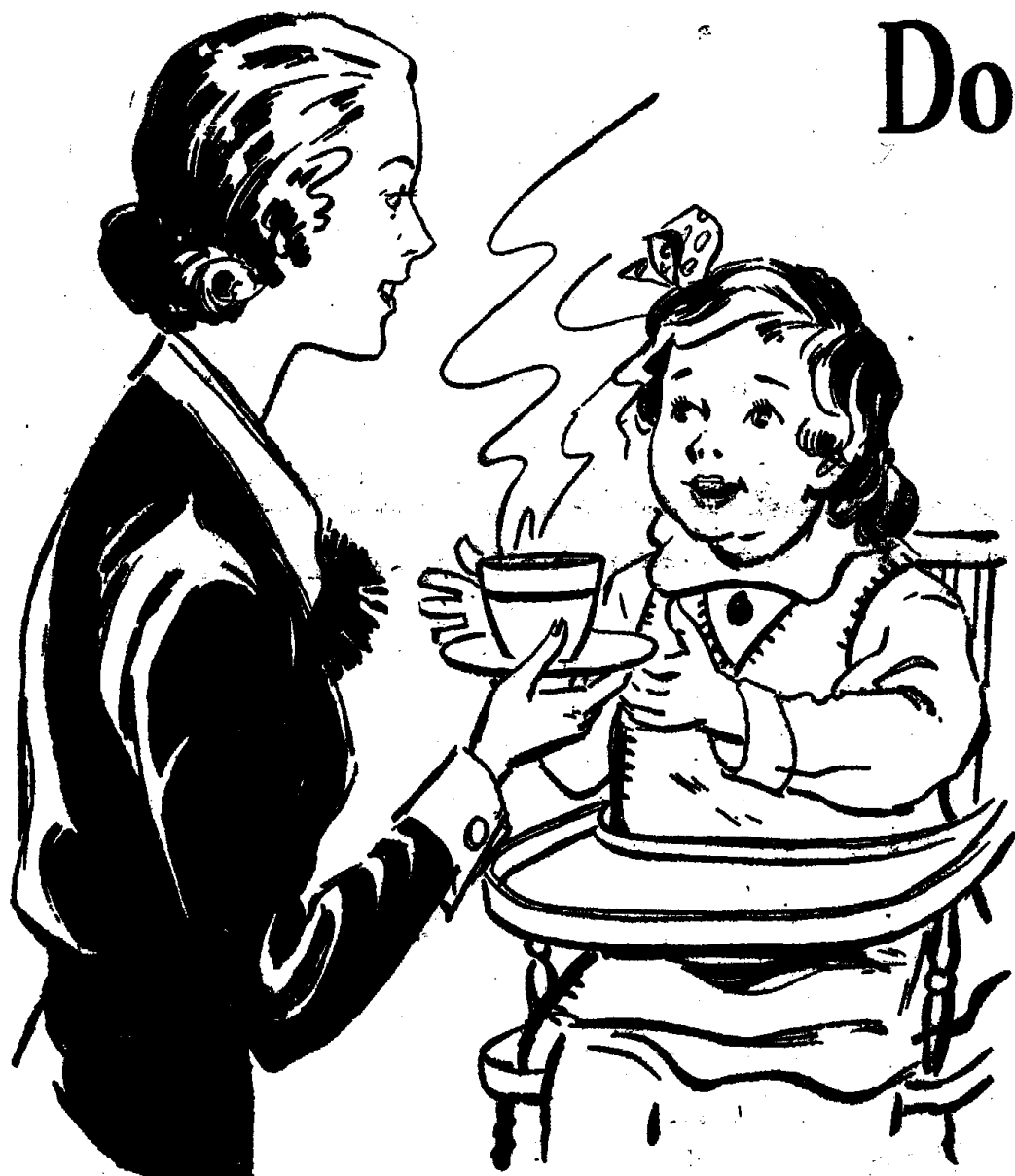
Toddy bevat in zuiverste verhouding:

Proteïnas — noodzakelijk voor de ontwikkeling der spieren en weefsels;
Koolhydraat — brengt energie voort;
IJzer — vermeerdert de rode bloedlichaampjes;
Organische phosphor — versterkt de hersenen;
Calcium — voor versterking van tanden en beenderen;
Vitaminen — hierdoor wordt de eetlust opgewekt en het organisme versterkt.

Het zou mogelijk zijn de kleur en de smaak van TODDY na te maken; maar de wetenschappelijke samenstelling en de hoedanigheid ervan kunnen niet nageemaakt worden. Daarom is Toddy enig. Toddy heeft en kan geen concurrent hebben.

TODDY

VOEDT EN VERSTERKT.

NIEUWE ZALIGEN EN HEILIGEN.

De Congregatie der Riten voor de zalig- en heiligverklaringen die gedurende het pontificaat van Pius XI zo'n ongekende activiteit heeft ontwikkeld, zet ook onder dit nieuwe pontificaat haar werkzaamheden met hetzelfde ritme voort. Onlangs heeft de eerste lezing der Decreten in tegenwoordigheid van den nieuwen Paus plaats gevonden en het is thans zeker, dat in de loop van dit jaar tenminste één zalig- en één heiligverklaring zullen plaats vinden. De eerste is die van Zuster Emilia de Vialar, stichtster van het Instituut van San Giuseppe dell'Apparizione. De heiligverklaring, waarvoor een datum in November of December gekozen zal worden, is die van Gemma Galgani, die in 1903 gestorven is en in 1933 zalig werd verklaard.

Deze nieuwe heilige, die zeer jong stierf, is een bijzonder interessante en mystieke figuur. Haar korte leven, dat geheel doordrongen was van bovenaardse zuiverheid en van een gepassioneerde meeleven met de smarten van den Verdorven, was overvol van buitengewone gaven, extases, openbaringen en intuïties, zo, dat zij haar gehele omgeving steeds weer in verbazing en bewondering bracht. Interessant is echter, dat in het Decreet, waarin de heilhaftigheid van haar deugden erkend wordt en dat de basis vormt voor de heiligverklaring, deze bovennatuurlijke manifestaties absoluut genegeerd worden. Het gehele onderzoek en oordeel is geconcentreerd op haar persoonlijk werk en alleen om deze reële activiteit is zij waardig gekeurd tot deze verheffing om tot voorbeeld voor de gelovigen gesteld te worden. Een feit blijft echter, dat met deze heiligverklaring een nieuwe figuur toegevoegd wordt aan de zijde der grote mystieke heiligen van Italië: Caterina van Siena, Maria Magdalena van de Dwazen, Veronica Giuliani e.a.

Het is mogelijk, dat tegelijk met deze canonisatie ook die van de zalige Eufrosine Le Pelletier, stichtster van de Zusters van den Goeden Herder, plaats zal vinden, daar de voorbereidselen hiertoe binnenkort betindigd zullen worden.

NOORD- EN ZUID-AMERIKANSE SAMENWERKING.

In ons hoofdartikel van heden hebben wij iets verteld over de Noord- en Zuid-Amerikaanse samenwerking op geestelijk-maatschappelijk gebied.

We wagen daarbij op de Noord-Amerikaanse zending die in de afgelopen week hier met de Grace line op doorreis was naar Caracas.

Maar deze zending is niet de enige. In verband met ons hoofdartikel willen we ook nog wijzen op een onlangs plaats gehad hebbende rondvlucht van 2 Amerikaanse priesters over Zuid-Amerika.

Enige tijd geleden ontving president Roosevelt in audiëntie mgr. Ryan, bisschop van Omaha, die van 1928-35 rector was van de Katholieke Universiteit te Washington en dr. Sheehy, hoofd van de theologische faculteit van genoemde universiteit. De twee vooraanstaande priesters hadden het plan opgevat een rondvlucht door Zuid-Amerika te maken om daar vooral de godsdienstige verhouding te bestuderen en vast te stellen, of er een nauwere samenwerking mogelijk zou zijn tussen de Katholieken der Verenigde Staten en die van de Zuid-Amerikaanse republieken, aldus de „Msb.”

Ze hadden ook een onderhoud met staatssecretaris Cordell Hull. Daarna werd de reis per vliegtuig aangevangen. Ze duurde vier weken, waarin 18.000 mijl werd afgelegd. Na hun terugkeer brachten ze aan Roosevelt een rapport van hun bevindingen uit, welk rapport tevens diende tot voorlichting van het Amerikaanse episcopaat.

Uit het rapport blijkt, dat in Zuid-Amerika onder de Katholieken de grootste bereidwilligheid heerst, om in samenwerking met de Noord-Amerikaanse de rechten der democratie tegen het moderne paganisme te verdedigen.

Zuid-Amerika telt 65 miljoen Katholieken, die met groot respect opzien naar de H. Stoel. Acht republieken onderhouden relaties met het Vaticaan. Een land als Brazilië, met veertig miljoen Katholieken, evenaart wat dit betreft Italië.

De twee Amerikaanse priesters spraken met kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders, Pauselijke nuntii en talrijke Katholieke leken van aanzien. Over het algemeen kregen ze de indruk, dat men van de Katholieken der Verenigde Staten meer verwachtte, dan die tot dusverre gedaan hebben. Men stelde grote prijs op een nauwer aanhalen der banden en was van mening, dat van de kant der zoveel beter georganiseerde en financieel veel krachtiger Amerikaanse Katholieken meer initiatief tot een toenadering moest worden ontwikkeld. In Brazilië wees men er de Amerikanen op, dat de Katholieken daar slechts zes duizend priesters voor de zielzorg hebben. Dit is een uiterst klein getal, vergeleken bij de toestanden in de Verenigde Staten, waar zich op elke zeven honderd Katholieken een priester bevindt, hetgeen als een goede verhouding werd beschouwd. Daarom drong men er op aan, dat de Verenigde Staten missionarissen zouden zenden, aangezien het priestertekort voorlopig niet uit de inlandse bevolking kan worden aangevuld.

Mgr. Ryan en dr. Sheehy conferencieden herhaaldelijk met kardinaal Leme da Silveira Cintra van Brazilië en met aartsbisschop Pedro Pascual Farfan van Lima (Peru).

De algemene conclusie van het rapport is, dat het nazisme in Zuid-Amerika niet populair is, maar een krachtige propaganda voert, die op de duur schadelijk moet zijn voor de godsdienstige overtuiging der Zuid-Amerikanen.

Het beveelt aan, van de Verenigde Staten uit vooral per radio een krachtige propaganda te voeren, zulks ook uit nationale overwegingen. De Duitsers voorzien de Zuid-Amerikaanse pers van gratis nieuws, waarin de Verenigde Staten allesbehalve fraai worden voorgesteld. Radio-uitzendingen op korte golf van Duitsland naar Zuid-Amerika maken in het Spaans en het Portugees propaganda voor Duitsland en de totalitaire staatsgedachte.

Tot de praktische resultaten van de reis behoort een aanbod van president Contreras van Venezuela tot het beschikbaar stellen van een gebouw en een stuk land ten behoeve van een door Amerikaanse priesters te leiden seminarie.

Het rapport voor het Amerikaanse episcopaat merkt nog op, dat de Zuid-Amerikanen in het algemeen de actie der protestantse zendelingen, die uit de Verenigde Staten komen, verre van sympathiek vinden. Ze menen, dat deze zendelingen, in plaats van te proberen, onwetende katholieken tot het Protestantisme te bekeren, beter zouden doen, zich tot de heidenen in het binnenland te wenden en tot de kerklozen in de grote steden. Een uitzondering wordt gemaakt voor de Episcopale zendelingen, die juist op dit laatste gebied werkzaam zijn.

Behalve priesters, heeft Zuid-Amerika ook katholieke onderwijzers en in het algemeen katholieke intellectuelen nodig. Mgr. Ryan en dr. Sheehy dringen hier aan op een nauwe samenwerking tussen het Amerikaanse episcopaat en de Amerikaanse regering.

Hun reis heeft ook de aandacht der Duitse autoriteiten getrokken. In Goebbels' „Angriff” werden ze voor betaalde propagandisten van Roosevelt uitgemaakt.

BIJ EEN EEUWFEST.

Dit jaar herdenken de paters Redemptoristen het feit, dat een eeuw geleden hun vader en stichter, de H. Alphonsus heilig verklaard werd.

Wellicht kent U de redemptoristen in hun volle werkzaamheid, zoals ge hen hebt meegemaakt, toen ze in uw parochiekerk de Missie preekten, toen ze daar met hun vuur en hun groot begrip van de kwalen van nu, de mensen aanpakten, dat ze er koud van werden! Misschien kent ge die paters vanuit Suriname, waar ze met de zielzorg belast zijn? Een enkeling trof hen misschien op een of andere zakenreis door de West? De Paters Redemptoristen zijn immers werkzaam op Porto Rico, op St. Kitts, Nevis Montserrat, Dominica, St. Thomas, als we ons niet vergissen.

Wonderlijk is dat toch in de kerk, dat daar altijd weer nieuwe ordes en congregaties bij komen, die weer een nieuw voorbeeld zijn dat de kerk zal zijn heilig, zoals Christus het van zijn kerk voorgezegt heeft. Telkens, in ieder land zien we weer van die nieuwe instellingen ontstaan, die bewijzen dat de altijd weer kracht heeft tot leven. Een orde of congregatie is eigenlijk niets anders dan een poging om in ge-

organiseerd verband precies het leven van God, toen Hij hier op aarde mens was, na te doen en dit vooral in deze drie punten: de gehoorzaamheid, de armoede en de onthouding. Iedere orde heeft echter zijn eigen regels om haar leden dat zo goed mogelijk te laten doen, want het is een leven, dat menselijk zwaar is, maar met Gods genade en de onderhouding van die regels, blijkt het heerlijk mogelijk. Iedere orde heeft zijn eigen regels, zo ook de orde van de H. Alphonsus, de stichter van de Redemptoristen, een stel regels, die een aparte sfeer geven, een aparte levenshouding die niet in een paar formules is weer te geven, maar de geest van een orde en ook die van de Redemptoristen is zo sterk, dat men beweert aan het gesticht alleen reeds van een Pater etc., te kunnen zien of hij Redemptorist, Jezuit, Franciscan, Dominicaan, etc., is. Een professor in de psychologie moet zijn studenten eens uit portretten, de portretten van Paters Redemptoristen, hebben laten zoeken en hun keus was juist. Een bewijs, dat de H. Alphonsus in staat geweest is een levensregel te scheppen, die diep in de ziel ingreep. Hij was dan ook een man van groot karakter. Een man die als advocaat met geweldige naam, een groot proces verliezend, doordra hij onmiddellijk eerlijk een vergissing bekende, ging nadenken en zijn leven toch nog iets nuttiger wilde doen zijn, als werk als advocaat en toen ineens streefde naar het hoogste: priester. Een heilige, die ontzettend veel menselijke tegenslagen overkwam.

Zijn eigen volgelingen wilden hem op het eind van zijn leven niet meer als hun leider erkennen, maar die vasthield. In zijn boeken blijft hij altijd nog een beetje de praktijzer, die zegt in dit en dit geval kan zo en zo gedaan worden, de casuist, die juist de geestelijkheid hielp om in concrete gevallen te weten hoe zij te handelen hebben.

Hij doet goed nu en dan de kerk-geschiedenis open te slaan, om te zien, hoe in die geestelijke armoedige tijd van een eeuw of twee terug, daar zo ineens een geestelijke orde oprijst van een kracht en geest die nu nog duizenden vervult en doet ijveren voor de zielen ook hier in de West.

W.

BOEKBESPREKING.

SCHILDERS VAN GISTEREN.

Een studie van Dr. Jozef Muls.

Zo juist verscheen in de derde serie Schijfwetpers, uitgegeven door de Uitgeverij Het Spectrum te Utrecht, een studie van de hand van den conservator van het Koninklijk Museum van Schone Kunsten te Antwerpen Dr. Jozef Muls. Deze bekende Vlaamse schrijver en essayist, wiens korte en pregnante studies op het gebied van de beeldende kunsten steeds met zoveel aandacht worden gelezen, belicht met deze Schijfwerper een tijdvak van de geschiedenis der schilderkunst, dat ons zo betrekkelijk dicht nabij ligt, en toch reeds in nevelen is gehuld. Jozef Muls noemde zijn boekje „Schilders van gisteren”.

Hij rekent er onder de levenden en de doden, zonder er iets afkeurends mee te bedoelen. Zijn „Woord Vooraf” moet goed geelzen worden, wil men wat volgt volkomen verstaan. In een grote en bonte parade trekt de stoet schilders-van-gisteren, uit Noord- en Zuid Nederland voorbij. Achtereenvol-

volgens behandelt de schrijver het classicisme en het romantisme, de historieschilders en het romantische landschap, het Vlaamse realisme, de Haagse School en het Vlaams Impressionisme, om tenslotte aandacht te vragen voor „Gisteren en Morgen”. Levendig en strijdbaar geschreven, hier en daar met een belegen en waardevolle humor, zal dit essay zeker de aandacht trekken, die het zo volkomen verdient. Het boekje is rijk en waardevol geïllustreerd met tal van uitstekende reproducties.

Verkrijgbaar in de boekhandel „St. Augustinus” St. Thomas College.

CURACAO.

H.M.S. AJAX — S.U.B.T.

2 — 1

Een faire wedstrijd.

Onze kampioen 1938 is door Ajax geslagen, maar laten we er meteen aan toevoegen dat een gelijkspel, dus 2-2, beter de krachtsverhouding zou hebben weergegeven.

Ajax speelde technisch beter: hield de bal lager en plaatste beter, maar als we daarbij op de kansen letten die beide elftallen hadden om te doelpunten, dan komen we tot de conclusie: 2-2.

In de eerste helft zat er nog weinig vaart in het spel, wel een verschil met na de rust, toen beide elftallen vlugger en enthousiaster speelden. Het best beviel ons de linksbuiten van Ajax, een vlugge speler en heel vaarlijk voor de tegenpartij. Alleen werd hij niet genoeg aan het werk gezet, was dit wel gebeurd dan was er...

Nadat door Sta Cecilia het Engelse en Nederlandse volkslied zijn gespeeld, trappen de gasten af. De Engelse Jantjes zitten meteen al gevaarlijk voor het S.U.B.T. doel. Zo geeft de linksbuiten een afgestemde voorzet, die Grovelli nog net op het nippertje kan wegpikken. Onze kampioen 1938 zit ook niet stil en graait de Ajax keeper een hoge voorzet van Pietersz netjes voor de in stormende voorhoede weg.

De gasten blijven sterker spelen en moet S.U.B.T. zich meestal tot enkele uitvallen bepalen, maar toch zijn zij het die het eerste doelpunten als Ruiz van dichtbij een voorzet geeft, die Bosch zuiver inkopt 1-0.

Ajax blijft na de aftrap nog altijd in de aanval, maar erg gevaarlijk zijn deze aanvallen voorlopig nog niet. De verdediging van S.U.B.T., met Maduro en Bakhuis aan het hoofd, weet er wel raad mee. Langzaam aan worden de aanvallen van de Engelsen gevaarlijker. Eerst scheelt het nog een haar of de gelijkmaker is er, maar dan komt hij ook als de midvoor via de rug van Maduro inschiet, 1-1.

Na de rust krijgen we direct al ander spel te zien. Ajax begint met enkele mooie, vlugge aanvallen, waaraan de S.U.B.T. verdediging handen (lees voeten) vol werk heeft. De kampioenen zwegen ook uit alle macht en zo scheelt het niet veel, of S.U.B.T. doelpunt uit een hoekschop.

Dan plaatst de Ajax rechtsbuiten goed voor het doel, de linksbinnen zorgt voor de rest en het is 2-1 voor Ajax.

Nu gaat S.U.B.T. beter aanpakken en komt dikwijls goed en gevaarlijk opzetten, maar heeft fortuna niet mee. Daar heeft Pietersz de bal, hij passeert de linkshalf, een zuivere voorzet en de linksbinnen kopt net over het lege doel! Dan een corner voor S.U.B.T., de rechtsbinnen schiet van heel dichtbij goed in, maar de Ajax keeper kan de bal nog net naast zijn doel tippen!

Captain Maduro zet nu alles op een doelpunt, de linkshalf en hij trekken naar voren, wat de kampioenen bijna nog een doelpunt kost. Erg gelukkig vinden we deze strategische zet dan ook niet!

Zo komt het einde van deze fair gespeelde wedstrijd met S.U.B.T. sterk in de meerderheid.

J.S.

DE CURAÇAOSE BIERBROUWERIJ.

Naar we vernemen zijn momenteel hier de Heren Stikker en Jager, tegenwoordig respectievelijk van de Heinekens en Phoenix brouwerijen. Onderhandelingen zijn reeds enige tijd gaande over het gezamenlijk oprichten ener Curaçaose brouwerij, waarvoor beide Heren thans op Curaçao aanwezig zijn.

HET VRIJWILLIGERSCORPS 10 JAAR.

Vrijdag avond herdacht het Curaçao'sche Vrijwilligerscorps in de club O & O. het tienjarig bestaan. Namens de commandant de Hr. Winkel werd door kapt. Meyboom een boodschap voorgelezen. Verder werd het woord gevoerd door de Commandanten der Marine en Politiecorpsen.

NOORS ZEEMANSHUIS GEOPEND.

In het huis van den Hr. Perret Gentil op de Berg Altena is een Noors Zeemanshuis geopend. De leider van deze stichting is de Noorse Ds. Neumann.

Woningtoestanden.

Jazeker, als de Isla eens weggaat... Zullen we dan nog even ver zijn als toen ze kwam?

Teveel wordt de nadruk gelegd op het staatshuishouden van Curaçao en te weinig op de veel belangrijker volkshuishouding. Het Gouvernement moet oppassen niet topzwaar te worden. Het Gouvernement moet aan 's Lands toekomst denken.

Maar belangrijker dan de reserve van het Gouvernement is de reserve

van het Curaçao'se volk zelf. Zal dit uithoudingsvermogen stelselmatig opgevoerd worden of zullen we even ver zijn als vroeger? Zullen we dan nog toestanden aantreffen als hierboven gezien: Woningen zonder een enkel raam en ter grootte van een kippenhok.

Nú is het de tijd om in dergelijke toestanden verandering te brengen. Nu of nooit!

WAAROM VALSE TANDEN GEBRUIKERS EEN MINDER AANGENAME ADEM HEBBEN.

Duizenden lijden zonder het te weten.

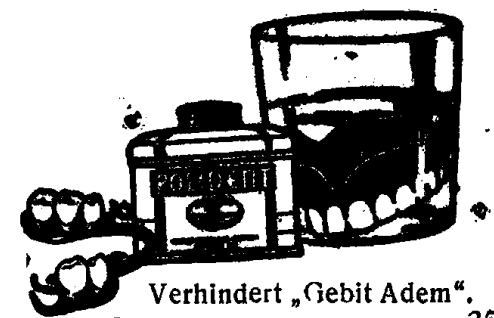
U kunt zelf de lucht van Uw vals gebit niet merken — maar anderen wel. De dentisten noemen deze lucht „gebit adem”. Het komt van een schuim, dat zich vergadert onder 't gebit. Dit schuim is onzichtbaar, maar het kan Uw adem zoo onaangenaam maken, dat Uw vrienden er voor terug schrikken. Het kan bacteriën ontwikkelen, die de andere tanden aansteken, Uw gezondheid en plezier bederven.

Gewone afschuieren kan dit schuim van 't gebit niet wegnemen — het kan U niet beschermen tegen „gebit adem”. Maar probeer het met Polident! Polident maakt het niet alleen schoon, maar het zuivert het gebit zonder schuier. Het neemt elk beetje schuim, onreinheid, vlekken en geur weg en maakt Uw gebit zuiver en schoon alsof het nieuw was.

Uw adem wordt frisser, Uw mond schoon — en Uw gebit duurt langer en

blijft mooier. Polident is goedgekeurd door deskundigen, door Good House-keeping en tienduizenden gebruikers. Het kost maar f 0.70 in elke Apotheek op Curaçao en Aruba en U kunt er lang mee doen.

Polident zuivert als een toovermiddel. Leg 't gebit of bridge in een half glas water, voeg er een weinig Polident poeder bij. Laat het 10 a 15 minuten liggen, dan is 't gereinigd..... klaar voor 't gebruik.

MALESTARES DE ESTOMAGO

INDIGESTION ACIDA, DOLORES

Es sorprendente cómo 1 ó 2 tabletas de Alka-Seltzer, disueltas en un vaso de agua, alivian prontamente su malestar de estómago reanimándolo, dándole bienestar y alegría.

El Mejor Alcalizador del Mundo

Alka-Seltzer es uno de los mayores triunfos científicos del mundo. Nada se le compara, debido a lo pronto que alivia malestares y dolores cotidianos.

Si sufre de jaqueca, malestar de estómago, indigestión ácida, depresión por haber trasnochado, y otros dolores, tome usted un vaso del delicioso efervescente

Alka-Seltzer

Alka-Seltzer es diferente de remedios ordinarios porque hace dos cosas muy importantes — alivia los dolores y malestares prontamente y además ayuda a corregir el exceso de ácidos, muchas veces causa de sus males

EMPIECE HOY—SEA PRUDENTE—ALCALICESE

Adverteren doet verkopen

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE VEREENIGING

„Onze Vloot“

Afdeeling Curaçao.

HET BESTUUR VAN GENOEMDE VEREENIGING HEEFT HET GENOEGEN HARE LEDEN MET HUNNE DAMES UIT TE NOODIGEN TOT HET BIJWONEN VAN DE ALGEMEENE VERGADERING WELKE OP 28 JUNI DES AVONDS OM 8.15 UUR IN HET THEATER „BRION“ ZAL WORDEN GEHOUDEN.

AGENDA:

1. Opening der vergadering door den Voorzitter.
2. Vertooning van de Film „HET OOST INDISCH LEGER”.
3. Pauze.
4. Mededeelingen van het Bestuur.
5. Voorlezing van het jaarverslag.
6. Voorlezing van het financieel verslag.
7. Bestuursverkiezing.
8. Rondvraag.
9. Aanbieding van muziekinstrumenten aan de bemanning van H.M. Johan Maurits van Nassau.
10. Vertooning van de film over de tocht van H.M. Onderzeebooten O.12 en O.15, van Holland naar Curaçao. Inleiding van den Wel Ed. Gestrangen Heer J. F. van Dulm, Commandant van H.M. Onderzeeboot O.13.
11. Sluiting der vergadering.

Intröducties toegestaan a f. 0.50 per persoon.

HET BESTUUR.

Dankbetuiging.

Voor Uwe gewaardeerde bliken van belangstelling betoond bij het overlijden en de begrafenis van onze innig geliefde Echtgenoot, Zoon, Broer en Vriend de Heer

Jose Ruperto Spencer

betuigen wij onzen oprechten dank.

Wed. Mathilda Spencer
Petronella Spencer
Emanuel Spencer
Jose M. Kroon
Ant. V. Argus.

DE KONINKLIJKE IN VENEZUELA.

Hogere winst van de V.O.C.

Het jaarverslag van de Venezuelan Oil Concessions Ltd. meldt over 1938 een winst van £ 1.232.828 (1.089.015), terwijl in totaal inclusief het winstsaldo A.P. een winst beschikbaar is van £ 1.390.323 (1.237.100). De volledige voorzieningen zijn getroffen voor de depreciatie en wel voor in totaal £ 566.500 (456.800). Een bedrag van £ 250.000 (500.000) is aan de exploratie- en algemene reserve toegevoegd.

Na dividendbetaling op de gewone aandelen gaat er een saldo van £ 175.700 (157.500) naar nieuwe rekening over.

Het verslag van de maatschappij merkt op dat de valutakoers in 1938 ongunstiger voor de maatschappij uitkwam dan ooit te voren.

Medegedeeld wordt dat bij besluit van de Venezolaanse regering door alle grotere nationale en buitenlandse ondernemingen werkende in Venezuela een aandeel in de winst moest worden uitgekeerd en wel, indien de winst zulks toelaat 12,45 pCt. van alle salarissen en lonen, welke uitgekeerd zijn over de periode 1 Dec. 1937 tot 30 November 1938 en 1/3 van dit bedrag over de vroegere periode van 16 Juni 1936 tot 30 November 1937. Dit kostte de maatschappij in Februari j.l. een bedrag van £ 200.000, waarvoor in de jaarrekening voor 1938 voorzieningen zijn getroffen.

Medegedeeld wordt verder, dat de maatschappij met andere geassocieerde ondernemingen van de Kon. Shell groep te Venezuela op zich genomen heeft aan de stad Maracaibo aardgas te leveren voor woonhuizen en gedeeltelijk ook voor industrieel gebruik, vrij van kosten van 1 September 1939 af.

De maatschappij moet daarbij de kosten dragen van de ontdekking en exploratie van dergelijke bronnen. Deze verplichting heeft in het afgelopen jaar aanmerkelijke kosten met zich medegebracht.

De productie heeft over het afgelopen jaar 57,86 (50,15) miljoen barrels bedragen. De afleveringen over 1938 belopen 57,56 (49,09) miljoen barrels. Het verschil tussen productie en afleveringen vertegenwoordigt een lichte stijging van de voorraden.

De politiek werd voortgezet nieuwe olieproducerende terreinen te ontdekken.

Door de Venezuelan Oil Development Co. waarin de maatschappij bij regeling met de Kon. Shell groep 1/3 belang heeft, werden uitgebreide geologische en geophysische exploraties verricht.

Blijkens de winst- en verliesrekening heeft de bruto opbrengst van olie £ 6,45 (5,30) miljoen bedragen.

De balans vermeldt als kasgeld een bedrag van £ 123.200 (21.000).

EXTRA-VLEGTUIGEN VOOR PASSAGIERS DER „AKARAO“ EN MATARAO.

Nadat op 15 dezer een extra K.L.M. vliegtuig 12 passagiers van Aruba afgehaald had om de avond van die dag aan boord der „Akarao“ liggende te Caracasbaai, naar Europa scheep te gaan, werd op 21 Juni opnieuw door een der Fokkers een extra vlucht naar Aruba gemaakt. Ditmaal waren het 12 passagiers, die met de „Matarao“ der Shaw Savill Line uit Europa gekomen waren met bestemming Aruba.

Allen zijn werkzaam bij de Lago Oil Company.

DEFILE.

Zondagmorgen zagen we de „Jonge Wacht“ van de stad, te zamen ongeveer 125 jongens, in een keurige stoet, met schitterende vaandels en slaande trom, met hun leiders uittrekken van Pietermaai.

De „Jonge Wacht“ vierde die dag haar Patroonfeest, Sint Jan de Doper, en daarom ging men defileren voor Monseigneur, de grote vriend en ijveraar voor de jeugdbeweging. Het deed Mgr. zichtbaar goed de grote groep in hun fleurige uniformen te zien voorbij trekken.

Daarna ging het door de Bredestraat en langs het St. Thomas College, waar eveneens een defilé plaats had.

In de Nieuwindstraat werd een groot gebracht aan Mevrouw Nooyen, die in stilte zoveel voor de Jonge Wacht doet.

Wij bewonderen de Fraters en Onderwijzers, die na hun zware dagtaak nog tijd en lust vinden om met de zeer beperkte middelen, die hen ten dienste staan, met ijver aan de vrije jeugd te arbeiden.

Jammer dat de jongens niet wat meer naar buiten kunnen trekken. Het zou ongetwijfeld het mooie, maar moeilijke werk bevorderen.

Dat de „Jonge Wacht“ groeit en en bloeit.

SUR. KATH. KRING „ST. ALOYSIUS“.

Op Maandag 3 Juli a.s. wordt er in het toneelgebouw te „St. Mateo“ een toneeluitvoering gegeven. Gespeeld zal worden het drama in 3 bedrijven: „Bernard de advocaat der armen“, of ook genoemd „Vader en Zoon“. Toegangsbeijzen zijn a f 0,75 te verkrijgen bij de penningmeester en anderen.

Programma's met korte inhoud zijn te verkrijgen op de speelvond bij de ingang van het gebouw.

Het Bestuur.

WELKOM.

Met het s.s. COSTA RICA arriveerde alhier de nieuwe directeur van Openbare Werken Ir. Grootte.

Tevens arriveerde de bacterioloog-seroloog Dr. Pot voor de geneeskundige dienst.

DE WEDSTRIJDEN TEGEN DE „AJAX“.

In de wedstrijden tegen de man-schappen van het Engelse oorlogsschip „AJAX“ verloren het zowel Hockey-spelers, als crickets en voetballers.

Alleen de Shell Golf Club wist de overwinning te behalen.

DE FILM „HALLO, HIER LUCHTHAVEN SCHIPHOL“.

Naar wij van de K.L.M. vernemen, zal de Film „Hallo, hier luchthaven Schiphol“, welke een interessant beeld geeft van de bedrijvigheid op de grootste luchthaven van Nederland, nog 2 maal op Curaçao in het bioscoop-programma worden opgenomen.

De 1ste maal op Woensdag 28 dezer in Cinelandia, waar die avond als hoofdfilm zal draaien „Flying down to Rio“ met Fred Astaire en Ginger Rogers.

De 2e maal zal men de Schiphol film kunnen zien op Donderdagavond 29 dezer in het Romy Theater, waar als hoofdfilm op het programma staat: „The Life of Irene and Vernon Castle“ eveneens met Fred Astaire en Ginger Rogers.

Na deze data zal „Hallo, hier luchthaven Schiphol“ niet meer op Curaçao vertoond kunnen worden, omdat de film naar Suriname verzonden wordt.

C.U.R.O.M.

Donderdag, 29 Juni 1939.

Verjaardag van Z.K.H. Prins Bernhard.

7.03 — 8.00 Nationaal programma.

1. Prins Bernard-Mars.

2. Valerius Gedenck Clancken.

3. Neerlandia.

4. De Princevlag. (mars)

5. Potpourri van vaderlandse liedjes.

6. Verjaardags mars.

7. Wij willen Holland houden.

8. Wien Neerlandis bloed.

8.00 — 9.00 Kamermuziek.

9.00 — 10.00 Symphonische werken.

10.00 — 10.03 Sluiting Wilhelms.

CAUSERIE OVER „LODEWIJK VAN DEYSSSEL“

De Cur. Radio Vereniging deelt ons mede, dat Ds. C. Millet de St. Aubin zijn radiocauserie over „Lodewijk van Deyssel“ zal houden op Dinsdag 11 Juli ten 7.30 n.m. in plaats van op Dinsdag 27 Juni a.s.

LUNCH OP HET GOUVERNEMENTSHUIS.

Naar wij vernemen heeft Zijne Excellentie de Gouverneur Vrijdag j.l. een lunch aangeboden op het Gouvernemenshuis aan de Captain C. WOODHOUSE van H.M.S. AJAX en twee van zijn Officiëren.

Tevens waren voor deze lunch door Zijne Excellentie uitgenodigd, de Britse Consul de Heer B. MADURO, Mr. en Mrs. A. LEAVER, de dames DE LANNON, Meijfrouw C. van FREI, TAG DRABBE, en Mej. H. DEL-VALLE, de Luitenanten ter Zee 1ste klasse, en H. TICHELMAN en J. van DULM.

BEVRIJD U VAN PIJNEN, PIJNLIKHEID EN RUGPIJN.

Mede, dat Ds. C. Millet de St. Aubin zijn radiocauserie over „Lodewijk van Deyssel“ zal houden op Dinsdag 11 Juli ten 7.30 n.m. in plaats van op Dinsdag 27 Juni a.s.

BEVRIJD U VAN PIJNEN, PIJNLIKHEID EN RUGPIJN.

Mede, dat Ds. C. Millet de St. Aubin zijn radiocauserie over „Lodewijk van Deyssel“ zal houden op Dinsdag 11 Juli ten 7.30 n.m. in plaats van op Dinsdag 27 Juni a.s.

VENEZOLAANS BEZOEK.

Volgens La Prensa komen hier deze week om te dokken bij de C.P.I.M. de Venezolaanse oorlogsschepen Gen. Salon, Gen. Urdaneta en Gen. Soublotte.

VERJAARDAG PRINS BERNHARD.

Morgen is het de verjaardag van den gemaal van H. Kon. Hoogheid Prinses Juliana.

Moge God nog vele jaren dit leven sparen tot heil van Nederland.

VERDRONKEN.

Gisteren-namiddag geraakte door nog onbekende oorzaak in de buurt van de Zaantheesteg een driejarig knaapje in het Rijkwater. Later werden door het geroep van jongens de Zusters van het St. Elisabethgasthuis gewaarschuwd dat er een kind in het water lag. Enkele zusters slaagden er in het knaapje op het droge te brengen: maar te vergeefs werden verschillen pogingen gedaan om de levensgeesten weer op te wekken.

BEETHOVEN, HAUSHALTERIN EN KUCHENMAGD.

Herr Ludwig von Beethoven (toen heette hij nog eenvoudig „Beethoven“) heeft tijdens zijn leven dagboekjes bijgehouden over allerlei en nog wat, zelfs zeer kleine dingen. Hij noemde deze blaadjes „Noten-Verkerden“. Uit die kalenderjes spreken duidelijk, maar vooral ontroerend de kleine zorgen in een groot leven, aldus de „Tijd“. Er blijkt uit, hoe de geniale man geplaagd werd door allerlei huishoudelijke zorgen, door allerlei details van het huishouden wat betreft bijvoorbeeld het inkopen van brandhout, het loon van ambachtslieden, het inslaan van levensmiddelen en vooral het afrekenen der huishoudboekjes, der diverse huishoudsters en keukenmeisjes, die hij achtereenvolgens in zijn dienst had. Beethoven noteert nauwkeurig, hoeveel kippen er gekocht werden voor de keuken.

Merkwaardige Cijfers

We ontvingen het Curaçaos Verslag 1938 met cijfers over 1937, welke voor een groot gedeelte reeds vroeger gepubliceerd zijn in dit blad.

Zo vinden we — als we ons niet vergissen voor het eerst — ook gepubliceerd de cijfers van de bedragen welke van gouvernementswege elk jaar uit de Loterijbond „Fortuna“ worden verdeeld aan de daarvoor in aanmerking komende verenigingen.

We houden ons nu alleen bezig met de bedragen voor de Verenigingen op het gebied van armenzorg.

We vinden dan op dit gebied een 12 tal verenigingen vermeld, waaronder ook o.i. abusievelijk de Gouverneur van Slobbe-stichting.

Met deze laatste houden we geen rekening, daar ze meer een maatschappelijk doel nastreeft.

Onder de 11 overigen zijn er waarvan we nog zelden of nooit gehoord hebben, en daarom ook is het wel eens goed, dat we ze hier noemen.

Voor een goed overzicht kunnen we deze verenigingen gaan splitsen in Katholieke en niet-katholieke. Mogelijk zullen er onder zijn, die zich neutraal noemen.

Onder deze laatste vallen dan Armenzorg en Protestanten, Vrijmetselaars en wellicht dat zich enkele ook neutraal zullen noemen, hoewel katholieken daar zo goed als geen zitting hebben in het bestuur en we ze dus veilig onder de niet-katholieke kunnen plaatsen.

We krijgen dan:

Rooms Katholieke.

Liga de Socorro	f 8.648
R.K. Weldadigheid	f 30.268
Totaal	f 39.016

Niet-katholieke.

Bedelaarsfonds	f 8.648
Eendracht maakt macht	f 8.648
Fonds ter herziening v. arm.	f 4.324
Ver. Armenzorg	f 8.648
Assistentia Mutua	f 8.648
Ver. Helpt elkander	f 17.296
Ver. Ondersteun. armen	f 4.324
Protestanten Ver. voor Liefdadigheid	f 12.972
Totaal	f 82.156

Ter beoordeling van deze verhouding heeft het Verslag nog andere cijfers.

In genoemd jaar had het gebiedsdeel 94 duizend zielen, waarvan 72 duizend katholieken en dus 22 duizend niet-katholieken.

TRAINERS WIJZEN 'N MANIER AAN OM STIJFHEID TE DOEN VERDWIJNEN.

Geniet van krachtige sport zonder vrees voor verrekke of pijnlijke spieren. Doe wat atletiek trainers doen — maar seer met Absorbine Jr. Dit beroemd ont-smettingsmiddel dringt heel diep door waar de pijn zit — verlicht verstopping, geeft snelle, milde verzachting. 't Houdt de spieren soepel en in orde. Probeer Absorbine Jr. na Uw eerstkomende zware wedstrijd. Voel de vrolijkende verfris-sing die onmiddellijk tot Uw vermoeide spieren komt. Absorbine Jr. is bovendien ook antiseptisch — 't vrijwaart voor ontsteking bij ontvellingen, wonden en schrammen. Hebt altijd 'n fles bij de hand. Geniet van haar, zuiver frisse geur. Ook gemakkelijk in het gebruik. Geet vlek of smet. Niet duur, want met 'n beetje, bereikt men veel. Absorbine Jr. is verkrijgbaar in alle goede zaken.

ABSORBINE JR.

Bracht al jaren verlichting bij bezwaarspijnen, spierpijn, kneuzingen, arnwen, verstuikingen, schaafwonden.

Natuurlijk waren niet alleen de huishoudsters en keukenmeiden schuld aan al die misère. Want Beethoven kon onbeheerster zijn dan geen ander. Zo lezen wij in een notitie van 1823: „Nach Baden kam ich mit einem verdorbenen Magen und schrecklichem Katarrh, den ersten von dem Erzsche-wein der Haushälterin, den zweiten von einem Vieh als Küchenmagd welche ich schon einmal forgejagt und dieselbe doch wieder angenommen habe.“

Na al het bovenstaande is het zeer verklaarbaar, dat een tijdgenoot verklaarde, dat in het huishouden van Herr Ludwig von Beethoven heerste een „amirabile confusion“.

ZUID-AFRIKA STRIJDT TEGEN DE CACTUS-PLANTEN.

De Zuid-Afrikaanse regering heeft de Cactus, die al grote gebieden van het land heeft overwoekerd, de oorlog verklaard. Als strijdmiddel dient een kleine kever.

De cactus, die in de Europese landen als een sierplant in wintertuinen en woningen wordt gehouden en verzorgd, is in Zuid-Afrika zo langzamerhand een dreigende plaag geworden.

Het merkwaardige is, dat de cactus, en vooral de opuntia, waar het hier om gaat, in Zuid-Afrika nog niet eens zo oud is. Ook in dit land werd zij als sierplant ingevoerd. Ongeveer 150 jaren geleden zagen enkele farmers uit het Zuid-Afrikaanse wijnbouwgebied van Graaf Reinet in de tuinen van Kaapstad een sierplant, die hun zo goed beviel, dat zij besloten, haar ook in hun streek te kweken. Het betrof hier de opuntia, die uit Zuid-Amerika komt.

Deze sierplant, die met haar rode bloesems waarschijnlijk een bijzondere aantrekkingskracht op de farmers uitoefende, werd dus naar het wijnbouw-gebied van Graaf Reinet overgebracht, waar zij buitengewoon goed gedijde. Al spoedig was zij in alle tuinen te zien. Maar men vermoedde toen nog niet, dat zij eenmaal een ware plaag zou worden. Zij verbreide zich met zo grote snelheid, dat men geen middel meer wist, om haar met succes te bestrijden. Tegenwoordig zijn grote gebieden in Zuid-Afrika door deze stekelige plant overwoekerd. Men schat de grootte van deze stekelige woestijn op 4.233.000 acres. De cactus-wildernis is vroeger vruchtbaar land geweest, zodat de schade, die de opuntia veroorzaakt, nauwelijks te overzien is.

De opuntia-cactus is evenals het woestijnzand in het Noorden van de Zuid-Afrikaanse unie een dreigende vijand geworden. Zoals men het op-dringende woestijnzand door aanplan-tingen tracht te beteugelen, zo moet nu de cactus door een kever, die de wetenschappelijke naam van cactoblas-tis ontving, worden bestreden. De eerste proeven met deze cactusvretter zijn reeds genomen. De resultaten waren schitterend. Kleine gebieden werden dank zij de vraatzucht van de kever reeds van de cactus gezuiverd. Nu hebben de drie regeringsstations, die in het cactusgebied werden opgericht, reeds 80 miljoen cactoblastis-eieren uitgezet. Er zullen nog 80 miljoen eieren volgen. Met dit leger van 160 miljoen kevers hoopt men de opuntia in een tijdperk van naar schatting 10 jaren een volkomen nederlaag toe te brengen.

Op de strijdkracht van deze cactus-vreters speculeren in Zuid-Afrika nu reeds de makelaars. Naar men zegt, zijn reeds grote cactus-gebieden aan gekocht door grondspeculanten, die ze over tien jaren tegen belangrijk hogere prijzen hopen te kunnen verko-pen.

WERELD IN VOGELVLUCHT.

Door de Nederlandse regering zijn ettelijke miljoenen aangevraagd voor defensie, speciaal luchtverdediging en marine.

NEDERLAND.

Overgenomen uit de Beurs & Nieuwsb.

Als opvolger van wijlen Guillonard is tot algemeen technisch leider van de K.L.M. benoemd de heer Veenendaal.

Naar uit Batavia wordt gemeld, is de pensioensleeftijd voor ambtenaren, behoudens enkele uitzonderingen, vastgesteld op 55 jaar.

De 6de Juni werd te Amsterdam door de bewoners 138 miljoen liter water gebruikt, hetgeen een record is.

In een bijzondere zitting van de afdelingen Natuurkunde van de Kon. Academie van Wetenschappen is de Lorentz medaille uitgereikt aan de Muenchense hoogleraar A. Sommerfeld.

De bekende ruiter, Pahud de Mortanges is tijdens een nachtelijke oefening met zijn troep ernstig gewond.

WERELD IN VOGELVLUCHT.

Door de Nederlandse regering zijn ettelijke miljoenen aangevraagd voor defensie, speciaal luchtverdediging en marine.

NEDERLAND.

Overgenomen uit de Beurs & Nieuwsb.

Als opvolger van wijlen Guillonard is tot algemeen technisch leider van de K.L.M. benoemd de heer Veenendaal.

Naar uit Batavia wordt gemeld, is de pensioensleeftijd voor ambtenaren, behoudens enkele uitzonderingen, vastgesteld op 55 jaar.

De 6de Juni werd te Amsterdam door de bewoners 138 miljoen liter water gebruikt, hetgeen een record is.

In een bijzondere zitting van de afdelingen Natuurkunde van de Kon. Academie van Wetenschappen is de Lorentz medaille uitgereikt aan de Muenchense hoogleraar A. Sommerfeld.

De bekende ruiter, Pahud de Mortanges is tijdens een nachtelijke oefening met zijn troep ernstig gewond.

WERELD IN VOGELVLUCHT.

Door de Nederlandse regering zijn ettelijke miljoenen aangevraagd voor defensie, speciaal luchtverdediging en marine.

NEDERLAND.

Overgenomen uit de Beurs & Nieuwsb.

Als opvolger van wijlen Guillonard is tot algemeen technisch leider van de K.L.M. benoemd de heer Veenendaal.

Naar uit Batavia wordt gemeld, is de pensioensleeftijd voor ambtenaren, behoudens enkele uitzonderingen, vastgesteld op 55 jaar.

De 6de Juni werd te Amsterdam door de bewoners 138 miljoen liter water gebruikt, hetgeen een record is.

In een bijzondere zitting van de afdelingen Natuurkunde van de Kon. Academie van Wetenschappen is de Lorentz medaille uitgereikt aan de Muenchense hoogleraar A. Sommerfeld.

De bekende ruiter, Pahud de Mortanges is tijdens een nachtelijke oefening met zijn troep ernstig gewond.

WERELD IN VOGELVLUCHT.

Door de Nederlandse regering zijn ettelijke miljoenen aangevraagd voor defensie, speciaal luchtverdediging en marine.

NEDERLAND.

Overgenomen uit de Beurs & Nieuwsb.

Als opvolger van wijlen Guillonard is tot algemeen technisch leider van de K.L.M. benoemd de heer Veenendaal.

Naar uit Batavia wordt gemeld, is de pensioensleeftijd voor ambtenaren, behoudens enkele uitzonderingen, vastgesteld op 55 jaar.

De 6de Juni werd te Amsterdam door de bewoners 138 miljoen liter water gebruikt, hetgeen een record is.

In een bijzondere zitting van de afdelingen Natuurkunde van de Kon. Academie van Wetenschappen is de Lorentz medaille uitgereikt aan de Muenchense hoogleraar A. Sommerfeld.

De bekende ruiter, Pahud de Mortanges is tijdens een nachtelijke oefening met zijn troep ernstig gewond.

WERELD IN VOGELVLUCHT.

Door de Nederlandse regering zijn ettelijke miljoenen aangevraagd voor defensie, speciaal luchtverdediging en marine.

NEDERLAND.

Overgenomen uit de Beurs & Nieuwsb.

Als opvolger van wijlen Guillonard is tot algemeen technisch leider van de K.L.M. benoemd de heer Veenendaal.

Naar uit Batavia wordt gemeld, is de pensioensleeftijd voor ambtenaren, behoudens enkele uitzonderingen, vastgesteld op 55 jaar.

De 6de Juni werd te Amsterdam door de bewoners 138 miljoen liter water gebruikt, hetgeen een record is.

In een bijzondere zitting van de afdelingen Natuurkunde van de Kon. Academie van Wetenschappen is de Lorentz medaille uitgereikt aan de Muenchense hoogleraar A. Sommerfeld.

De bekende ruiter, Pahud de Mortanges is tijdens een nachtelijke oefening met zijn troep ernstig gewond.

WERELD IN VOGELVLUCHT.

Door de Nederlandse regering zijn ettelijke miljoenen aangevraagd voor defensie, speciaal luchtverdediging en marine.

NEDERLAND.

Overgenomen uit de Beurs & Nieuwsb.

Als opvolger van wijlen Guillonard is tot algemeen technisch leider van de K.L.M. benoemd de heer Veenendaal.

Naar uit Batavia wordt gemeld, is de pensioensleeftijd voor ambtenaren, behoudens enkele uitzonderingen, vastgesteld op 55 jaar.

De 6de Juni werd te Amsterdam door de bewoners 138 miljoen liter water gebruikt, hetgeen een record is.

In een bijzondere zitting van de afdelingen Natuurkunde van de Kon. Academie van Wetenschappen is de Lorentz medaille uitgereikt aan de Muenchense hoogleraar A. Sommerfeld.

De bekende ruiter, Pahud de Mortanges is tijdens een nachtelijke oefening met zijn troep ernstig gewond.

WERELD IN VOGELVLUCHT.

Door de Nederlandse regering zijn ettelijke miljoenen aangevraagd voor defensie, speciaal luchtverdediging en marine.

NEDERLAND.

Overgenomen uit de Beurs & Nieuwsb.

Als opvolger van wijlen Guillonard is tot algemeen technisch leider van de K.L.M. benoemd de heer Veenendaal.

Naar uit Batavia wordt gemeld, is de pensioensleeftijd voor ambtenaren, behoudens enkele uitzonderingen, vastgesteld op 55 jaar.

De 6de Juni werd te Amsterdam door de bewoners 138 miljoen liter water gebruikt, hetgeen een record is.

In een bijzondere zitting van de afdelingen Natuurkunde van de Kon. Academie van Wetenschappen is de Lorentz medaille uitgereikt aan de Muenchense hoogleraar A. Sommerfeld.

De bekende ruiter, Pahud de Mortanges is tijdens een nachtelijke oefening met zijn troep ernstig gewond.

WERELD IN VOGELVLUCHT.

Door de Nederlandse regering zijn ettelijke miljoenen aangevraagd voor defensie, speciaal luchtverdediging en marine.

NEDERLAND.

Overgenomen uit de Beurs & Nieuwsb.

Als opvolger van wijlen Guillonard is tot algemeen technisch leider van de K.L.M. benoemd de heer Veenendaal.

Naar uit Batavia wordt gemeld, is de pensioensleeftijd voor ambtenaren, behoudens enkele uitzonderingen, vastgesteld op 55 jaar.

De 6de Juni werd te Amsterdam door de bewoners 138 miljoen liter water gebruikt, hetgeen een record is.

In een bijzondere zitting van de afdelingen Natuurkunde van de Kon. Academie van Wetenschappen is de Lorentz medaille uitgereikt aan de Muenchense hoogleraar A. Sommerfeld.

De bekende ruiter, Pahud de Mortanges is tijdens een nachtelijke oefening met zijn troep ernstig gewond.

WERELD IN VOGELVLUCHT.

Door de Nederlandse regering zijn ettelijke miljoenen aangevraagd voor defensie, speciaal luchtverdediging en marine.

NEDERLAND.

Overgenomen uit de Beurs & Nieuwsb.

Als opvolger van wijlen Guillonard is tot algemeen technisch leider van de K.L.M. benoemd de heer Veenendaal.

Naar uit Batavia wordt gemeld, is de pensioensleeftijd voor ambtenaren, behoudens enkele uitzonderingen, vastgesteld op 55 jaar.

De 6de Juni werd te Amsterdam door de bewoners 138 miljoen liter water gebruikt, hetgeen een record is.

In een bijzondere zitting van de afdelingen Natuurkunde van de Kon. Academie van Wetenschappen is de Lorentz medaille uitgereikt aan de Muenchense hoogleraar A. Sommerfeld.

De bekende ruiter, Pahud de Mortanges is tijdens een nachtelijke oefening met zijn troep ernstig gewond.

U is gezond en toch...

Heelemaal in orde bent U niet. U voelt zich dikwijls moe en gedrukt en weet niet wat er toch aan hapert. Sanatogen kan U datgene geven, wat er nog aan Uw gezondheid ontbreekt, om tot een stralende ontplooiing te komen. Sanatogen zal iedere cel van Uw lichaam voeden en versterken, zoodat U niet alleen gezond zult zijn, maar ook

58% meer energie door Sanatogen. Door nauwkeurige proeven bij menschen, die regelmatig werk verrichten, is aangetoond, dat aan het einde van den dag nog slechts 8% van hun energie aanwezig was. Na 14 dagen Sanatogen-gebruik werden deze proeven herhaald met het resultaat, dat nu 58% meer energie over bleef om van den vrijen tijd te genieten. "Medical Echo"

**KRACHTIG
ENERGIEK
OPGEWEKT**

U zult eens zien, hoe spoedig Sanatogen U helpt.

Daar ik elken dag een uur ver naar school moet fietsen was ik altijd zeer vermoeid. Sanatogen heeft echter aan die vermoeidissen een einde gemaakt. Vroeger leed ik ook veel aan slapeloosheid, wat nu niet meer voorkomt. schrijft Mej. G. A. te Z.

"Ik ben tot het gebruik van Sanatogen overgegaan, omdat ik mij buitengewoon zwak gevoelde en veel last had van lusteloosheid en hoofdpijn. Reeds na een paar weken geregeld gebruik van Sanatogen was mijn gezondheid sterk vooruitgegaan. Thans ben ik weer een gezond en energiek mensch, dank zij de goede eigenschappen van Sanatogen." schrijft Mej. A. C. C., te B.

SANATOGEN

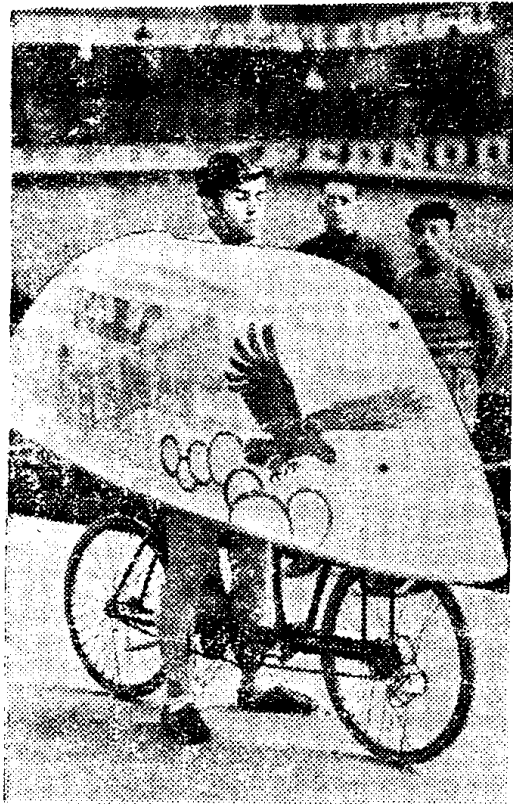
Het Zenuwsterkend voedsel

Diana Agilvia 18 jaar oud, stijgt te Londen in een aerodrome om een bezoek te brengen aan haar grootouders in Australië.

Een Chinese vrouwelijke soldaat, gefotografeerd te Lysken in Centraal-China, waar zij Japanners gevangen heeft genomen.

STREAM-LINED FIETS.

Een Franse fietser demonstreert zijn streamlined-fiets, waarmee hij een grote snelheid bereikt.

In Russisch Turkistan dragen de dames mooi geborduurde kleren.

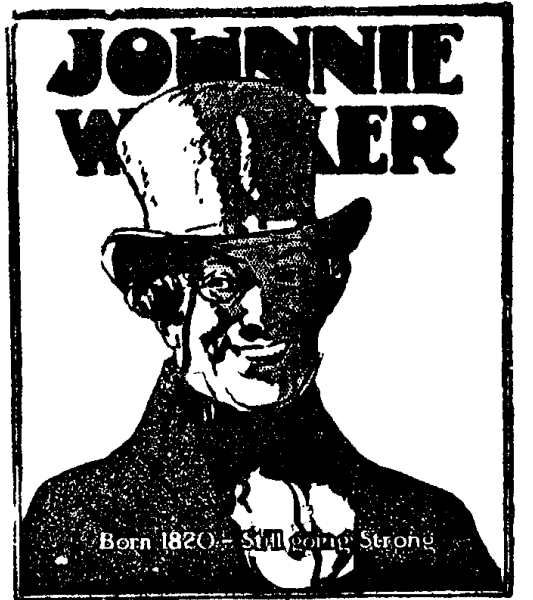
Verwijdert Vergif en zuren uit Uw nieren.

Verbeterd Uw gezondheid en levenslust en houdt op met 's nachts wakker worden.

Als de nieren niet goed werken, worden ze zwak T de blaas wordt geïrriteerd en de afvoer is brandend en pijnlijk — U slaapt slecht en U moet telkens naar de privé.

De veiligste en goedkoopste manier om hieraan een einde te maken, het bloed te zuiveren, gezonde actie te brengen in blaas en nieren is een doosje Haarlemmer Olie Capsules GOLD MEDAL van f 0.75, verkrijgbaar in elke apotheek, en het direct aanwijzing te gebruiken. U zult niet teleurgesteld worden. Let wel, dat U Haarlemmer Olie capsules GOLD MEDAL krijgt, die de echte is, direct vanuit Haarlem, Holland en bereid in America. Het versterkt de nieren en is een goed diuretische en antiseptisch.

De symptomen van nier- en blaaskwalen zijn: rugpijn, kramp aan de voeten, ooggpijn, vochtige handen, zenuwachtigheid en verlies van energie.

JOHNNIE WALKER

Geen betere WHISKY te verkrijgen
MORRIS E. CURIEL & SONS
Agenten.

DANKBETUIGING.

Mede namens de overige familieleden, betuigt ondergetekende langs deze weg, zijne hartgrondige dank aan den Wel. Zeer Gel. Heer Dr. Hugenholtz, die hem naast den Allerhoogste van een wissen dood redde. Voorts aan de Eerw. Zusters van de operatiekamer van het St. Elisabeth's Gasthuis. Doch in 't bijzonder aan de Afd. van Zr. Eudoxia met hare staf van bekwame zusters. En aan vrienden en kennissen voor hunne betoonde belangstelling.

A. HUNSEL, Willemstad 24/6/39.
2-2

BOEKBESPREKING.

GESCHIEDENIS VAN DE LETTERKUNDE DER NEDERLANDEN.

Noord en Zuid en Overzee

Steeds dringender — zo lezen wij in een ons toegezonden proef-prospectus van de uitgevers — wordt in Noord- en Zuid-Nederland de behoefte aan een nieuwe synthese der Geschiedenis van de Letterkunde der Nederlanden.

Een Kalff en een Te Winkel brachten voor een dertigtal jaren zulk een synthese met grote begaafdheid — zij het in eenvoudiger verhouding van het wetenschappelijk leven — ieder voor zich tot een goed einde.

Thans ging de voorkeur naar samenwerking van deskundigen in het vak, ieder op eigen terrein specialist, maar voldoende met de gehele materie vertrouwd om zich vrij te kunnen bewegen in een schema, dat de homogeniteit van het geheel waarborgt.

Het doel dezer samenwerking wordt als volgt weergegeven: Zij willen een werk tot stand brengen dat aan de eisen van de moderne literatuurwetenschap voldoet (oorspronkelijk en objectief, geen zucht naar populariteit of partijdigheid); een werk voor studievertrek en leeszaal maar 't evenzeer in de particuliere bibliotheek van den man van smaak ongaar, e wordt gemist.

Onder redacteurs en medewerkers vinden we namen bijeen uit „Noord en Zuid en Overzee”: uit Nederland en Vlaanderen, naast den Zuid-Afrikaanschen prof. dr. Van den Heever van de Universiteit te Johannesburg.

Het boekwerk zal negen delen omvatten.

De beide eerste (Middeleeuwen) staan onder redactie van prof. dr. Van Mierlo te Namen. Prof. dr. Overdiep van Groningen verzorgt de 16e eeuw, en tezamen met prof. dr. Wille van Amsterdam De Gouden Eeuw.

Voor de Zuid-Nederlandse Letterkunde neemt prof. dr. Rombauts de 16e en 17e eeuw, terwijl prof. dr. Baur van Gent — hoofdredacteur — in een afzonderlijk deel de 18e en 19e behandelt.

Voor het Noorden beschrijft prof. dr. De Voors van Utrecht de 19e eeuw; de letterkunde na 1880 namen dr. Anton van Duinkerken te Amsterdam en prof. dr. Vermeylen van Gent voor hun rekening.

Als verdere medewerkers traden reeds toe: prof. dr. Van Stockum van Groningen, dr. A. C. de Jong (Leiden), dr. A. J. de Jong (Amsterdam), J. Brouwer en P. Simpa (Friese Letterkunde), A. Mirande, L. Monteyne, R. Brulez, dr. Goris, dr. De Smaele en M. van de Voorde. Wij noemden den medewerker voor Zuid-Afrika reeds.

De negen delen omvatten ieder ongeveer 400 bladzijden geïllustreerd met reproducties in en buiten de tekst. De „spiegel van het geestesleven: de letterkunde” moge niet slechts aan de verlangens van den vakman voldoen, maar ook tot vreugde strekken aan eenieder wien de geschiedenis van de Nederlandse geest dierbaar is.

De uitgave wordt gebracht door Teulings en Malmberg te 's Hertogenbosch. De beide eerste delen verschijnen in de loop van 1939.

Kinderfouten.

Kinderfouten moeten worden weggevoerd, weggesnoeid. Maar regelen en snoeien en leiden van zulke natuurlijks eist veel inzicht, veel geduld, veel overgave... Veel genade... de genade Gods in de opvoeding.

AANBESTEDING.

De Directeur van Openbare Werken zal op Vrijdag 7 Juli 1939 des namiddags te twee uur te zijnen kantore te Parera in het openbaar worden aanbesteden:

Het bouwen van een Politie-bureau annex kazerne, met bijkomende werken te Oranjestad.

Bestek en teekeningen zijn verkrijgbaar vanaf heden bij den dienst van Openbare Werken te Parera, Curaçao en bij den dienst van Openbare Werken te Oranjestad, Aruba tegen betaling van f. 10,— per stel. Restitutie per ongeschonden stel, binnen 3 dagen na aanbesteding ingeleverd, f. 9,— per stel.

Inlichtingen volgens bestek.

De Wnd. Directeur van Openbare Werken,
G. SCHOORL.

2-1

EEN VULKAAN BEDWONGEN.

Jubiläum van een natuurramp.

Uitbarsting van de Kloet in 1919.

Het is nu twintig jaar geleden, aldus lezen we in de Tijd, dat de wereld werd opgeschrikt door de berichten van een geweldige natuurramp in Nederlands Indië, die uitbarsting van de Kloet, die in de nacht van 19 op 20 Mei 1919 aan duizenden menschen het leven kostte. Met donderend geweld was de prop vulkanisch materiaal, die de kratermond afsloot, in stukken gevlogen en het beruchte kratermeer, dat een inhoud had van ca. 40 miljoen kubieke meter, werd over de kraterwand uitgestulpt en stortte zich als een machtige waterstroom met onweerstaanbaar geweld over de dorpen en landerijen aan de voet van de berg uit. Daarna spoot de krater vuur en vlam, gloedwolken daalden langs de hellingen af en een donkere asregen zeeg over deze hoek van Java uit. Het stadje Blitar met zijn 12.000 inwoners werd ditmaal niet gespaard. Wel joeg de stoomfluit de menschen op, maar zij hadden slechts een kwartier de tijd om zich uit de voeten te maken; daarna stortte zich een muur van vuur en modder over het stadje uit. In de daarop volgende 45 minuten werden 104 inlandse dorpen vernield. Bijna 9000 woningen stortten in en 5110 menschenlevens gingen verloren. Een golf van deernis ging door Nederland en in enkele maanden tijds werden duizenden en nog eens duizenden guldens bij elkaar gebracht als steun voor de slachtoffers.

De Kloet gold sinds onheuglijke tij-

den als de verschrikkelijkste van alle vulkanen in onze Oost. Zover de geschiedenis gaat heeft hij schrik en ontsteltenis om zich heen gezaaid. De eerste uitbarsting, waarvan in de geschiedenis gewag wordt gemaakt, had plaats omstreeks 1000 jaar na Chr.; men zegt van haar, dat zij heel Java in duisternis hulde. In 1334 deed zich een uitbarsting voor, die de naam kreeg van de „uitbarsting van het zich verplaatsende water”. In 1586 brakte de vulkaan gloeiende stenen en brandende zwavel, 10.000 menschen kwamen bij die eruptie om het leven. In de 18de en 19de eeuw komt de naam van de Kloet telkens in de annalen der geschiedenis voor: in 1752, in 1776, in 1811 en in 1826 brakte de berg dood en verwoesting uit. Dan sidderde de bevolking van bijgelovigen angst, want niet alleen betekend zo'n uitbarsting, dat er weldra een bloedige oorlog zal komen, maar ook, dat er een boosaardige geest is losgebroken, die naar de vlakke afdaalt om wraak te nemen op de weerloze menschen.

Volgens een oude Javaanse legende is de Kloet namelijk de woonplaats van een geest, die door een hogere macht naar deze onherbergzame krater is verbannen, omdat hij,..... nee, ik durf u deze geschiedenis niet te vertellen: zij is taboe. Als men haar uit de vergetelheid oprakelt, breekt de boze geest zich uit zijn klauwen los, dan daalt hij naar de vlakke af om wraak te nemen. Dring er niet op aan, dat men u de geschiedenis vertelt: hoogstens hoort ge het verhaal van dien regent, die een groot feest gaf om de wederopbouw van Blitar te vieren. Aan een groep wajang-spelers had hij

vergunning verleend om een voorstelling ten beste te geven, maar wie, beschrijft zijn ontsteltenis, toen hij 's avonds bemerkte, dat het de verboden legende was, welke men opvoeren zou. Hij probeerde nog de fout ongedaan te maken, maar het was al te laat: de boze berggeest was reeds losgebroken; met vuur en modder vernielde hij het zo juist weer opgebouwde stadje en zowel de regent als de wajangspelers vonden de dood in de kokende brij. En daarom vertel ik de verboden legende liever niet. Reeds twintig jaren slaapt de bergdemon: ik zou hem niet gaarne willen wekken.....

De uitbarsting van 1826 betekende de ondergang van 65 dorpen, talloze rijstvelden werden onder modder en stenen bedolven. In 1834 deed zich een nieuwe uitbarsting voor en in 1848 ook, de een nog heviger dan de andere. Telkenmale stegen uit de krater vurige vlammen op, gloedwolken zetten de bossen in vlam op de hellingen van de berg en ontzaglijke banjirs sloegen bruggen en gebouwen weg. De uitbarsting van 1864 werd voorafgegaan door een hevig onderaards gerommel en bij de Kloetramp van 1875 was het alleen het water, dat zich met verwoestende kracht over de vlakke uitstortte. Verder kwam er in 1901, na een rustperiode van 26 jaar, opnieuw een uitbarsting, waarbij lahars-stromen omlaag kwamen, die het stadje Blitar bedenklijk dicht naderden.

Gewaarschuwd door deze eruptie begonnen onze ingenieurs ernstig over de mogelijkheden van afweermaatregelen te denken. Officiële rapporten werden uitgebracht en in 1905 werd er zelfs een dam gelegd in de lahargeul, die Blitar tegen het gevaar der banjirs moest beschermen. In 1919 is deze dam echter volkomen door het geweld der opnieuw losgebroken natuurkrachten weggevaagd. En behalve die dam maakte men in de kraterwand nog een soort overlaat om het meer althans gedeeltelijk te ontlasten; desniettemin bleef er nog een 40 miljoen kubieke meter water in het meer over. Reeds in 1908 had ir. Hugo Cool gewezen op de mogelijkheid om het gevaarlijke water af te tappen door middel van een tunnel, een methode, die trouwens ook al door de Romeinen was toegepast; zij hebben aldus het kratermeer van Arricio drooggelegd en de kratermeren van Nemi en Albano tot ongevaarlijk peil teruggebracht. Echter, eerst na de ramp van 1919 zou tot uitvoering van Cools plannen worden overgegaan. Toen zag men ook in officiële kringen in: er moest iets tegen de telkens wederkerende verwoestingen worden gedaan.

Het bleek geen gemakkelijk werk, de materialen en het gereedschap naar de top van de krater te brengen. Dat nam veel tijd in beslag en kostte handen vol geld. De afwateringstunnel moest 955 meter lang worden; men begon aan de binnenkant van de krater met een schacht van 35 meter diepte, maar de kraterbodem begon weldra weer te werken en het water steeg zo hoog, dat het onmogelijk werd met deze verticale schacht door te gaan. Van den buitenkant af maakte men betere vorderingen: in 1921 had de tunnel reeds een lengte van 400 meter. Het was een ontzaglijk moeilijk werk,

vooral ook, omdat het er zo ontzettend heet was: het water condenseerde op de huid van de koelies en liep er tappelings langs omlaag. Er moest een ventilatietunnel worden gemaakt, die voor een deel rechtstreeks van de afwateringstunnel uit naar boven moest worden geboord. De arbeiders werkten in een ruimte met een temperatuur van 46 gr. C.

Onderwijl had de hoofdtunnel een lengte gekregen van 740 meter, maar toen had men het vaste gesteente verlaten had, moest men verder met het werk ophouden, omdat men terecht gekomen was in los, waterdoorlatend materiaal. Daarvan schoot op 25 Maart 1923 een prop naar binnen, zodat twintig meter gang er mee opgevuld werden; negen dagen later had een tweede inspoeling plaats waarbij bovengenoemde prop nogmaals twintig meter vooruitgeschoven werd en dat met zoveel kracht, dat rails werden opgeschoven en verbogen, dat mijnwagentjes werden meegesleurd en dat blokken van duizenden kilo's tot diep in de tunnel werden gedreven. Vijf inlandse arbeiders kwamen bij dit ongeluk om het leven en de anderen geraakten in een toestand van bijgelovige vrees.

Zonneklaar bleek, dat men aldus niet verder zou kunnen komen. Geen wonder ook: achter de puinlaag lag de druk van 22 miljoen kubieke meter ater. Er zat niets anders op, dan dat men dit water laag voor laag weg werkte en aldus de gevaarlijke arbeid in de afwateringstunnel verder vermeerde.

Hoewel men tot op dat moment nog nimmer met zulk een formidabele hevelleiding had gewerkt, besloot men het met een hevelleiding te proberen van niet minder dan 200 meter lengte en 65 c.m. doorsnede. En inderdaad slaagde men er aldus in een laag water van ruim acht meter weg te hevelen.

Voor de volgende lagen was het nog telkens eerst een horizontale in de hoofdtunnel uitmondende hulptunnel te maken. Na de zesde tunnel, welke eind 1924 gereed kwam, was de inhoud van het kratermeer tot ca. vijf miljoen kubieke meter verminderd en door de zevende tunnel liep de hoeveelheid water zelfs nog met 60 pCt. terug, n.l. 2 miljoen kubieke meter, een hoeveelheid, die bij een volgende uitbarsting van de krater stellig niet meer zulke verwoestingen zal aanrichten, als de vorige hebben gedaan.

Zodat de Nederlandse ingenieurs hier werkelijk iets groots tot stand hebben gebracht: Java's gevaarlijkste vulkaan, die door alle eeuwen heen duizenden en nog eens duizenden doden heeft gekost, is thans aan banden gelegd. De wraakzuchtige geest, die volgens de legende huist op deze onherbergzame bergtop, is getemd. Ongetwijfeld zal er nog wel eens een uitbarsting komen, maar die zal dan niet veel meer zijn dan het gegrom van een machteloos monster: geen lahars zullen meer naar de vlakke af dalen om er dorpen te verwoesten en dood en verschrikking om zich heen te zaaien.

G.D.L.M

Wie troost brengt in der armen huis,
Draagt vreugde en zegen mee naar huis.